

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ

УКРАЇНА В СИСТЕМІ
ДУХОВНИХ, ЕКОНОМІЧНИХ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КООРДИНАТ
ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Київ 2006

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

**ЦЕНТР ПЕРСПЕКТИВНИХ СОЦІАЛЬНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ**

**МІНІСТЕРСТВА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА НАН УКРАЇНИ**

**УКРАЇНА В СИСТЕМІ ДУХОВНИХ,
ЕКОНОМІЧНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ
КООРДИНАТ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО
СВІТУ**

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Київ 2006

8-81-8048-898 1821

здатна виявити гармонійне співвідношення між компонентами для зазначеного соціального часу.

На основі культурологічної ідентифікації Україна розглядається як рубіжна держава, в сучасних кордонах якої зійшлися три простори: західноєвропейський, східноєвропейський та середньоморський. Добробут рубіжної держави прямо пропорційний відкритості свідомості світові, що відображало б реальну дійсність та обернено пропорційний міфологічному хаосу і величині соціальних маргіналів. Рубіжна держава зобов'язана бути відкритою зовнішньому світові, активно брати участь у міжнародному розвитку праці, адже саме тут розміщуються міжнародні суспільні, економічні, та фінансові інститути. Для рубіжної держави характерний традиційний нейтралітет. Цілісність такої держави може бути забезпеченою достойною людини якістю життя. Кожний громадянин повинен відчувати країну своєю. Політична стратегія поміркованого оптимізму базується на впевненості, що у європейського народу створиться критична маса особистостей в політиці, бізнесі та науці, яка здатна розкрити потенціал різноспекторного багатства енергонасичених кордонів багатовимірного комунікаційного простору України.

Ількова О. Г.*

УКРАЇНА – ПОЛЬЩА: ІСТОРИЧНІ ВИПРОБУВАННЯ ТА СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОСИН

Значне місце в національно-державних інтересах України належить взаєминам з Польщею, яка вже стала членом євроатлантичної системи безпеки і європейської системи економіки.

Польща і Україна належать до числа найважливіших учасників сучасних європейських відносин, і це є одним з ключових факторів, що визначають шляхи геополітичної трансформації в Центральній Східній Європі. Сучасні українсько-польські взаємини є найбільш динамічними з-поміж відносин України з усіма сусідами. Вони дедалі більше перетворюються на справжній чинник регіональної стабільності та безпеки. Від добрих українсько-польських відносин, за

* Асистент Національного авіаційного університету, м. Київ

словами відомого геополітика З. Бжезінського, великою мірою залежить майбутнє об'єднаної Європи.

Водночас нова конфігурація регіональних стосунків і взаємовідносин наших двох держав великою мірою формується під впливом процесу європейської та євроатлантичної інтеграції. Українсько-польські відносинам уже протягом тривалого часу притаманні такі риси, як стабільність, прогрес і динамізм. Розвиток добросусідського співробітництва та скоординована взаємopідтримка на міжнародній арені зробили їх зразком взаємовідносин серед країн Центрально-Східної Європи. Тому стосунки між Україною і Польщею можна кваліфікувати як особливий випадок співробітництва між новими незалежними державами і їх безпосередніми західними сусідами. Предмет українсько-польських взаємин міцно пов'язаний з формуванням єдиного безпекового та політико-економічного простору Європи. Цілком очевидно, що зміст цих інтересів є визначальним для обох країн, а виходячи з тотожності напрямів європейської самореалізації, характер міждержавних взаємин – стратегічний.

Стосовно цього, як відзначив Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Марек Зюлковський, стратегічне партнерство між Польщею і Україною означає, що «ми маємо не тільки схожий погляд на політичні проблеми, а й, що найважливіше, поділяємо ті ж самі демократичні принципи й цінності..., під «стратегічним партнерством» ми також розуміємо всіляке сприяння процесові інтеграції України в європейський організм, що є фактом стратегічним, без якого європейська архітектура була б не повною».

Проголошене стратегічне партнерство України і Польщі є особливо важливим з огляду на складну і часом трагічну спадщину взаємин між двома народами. У нашій спільній історії є чимало прикладів широкого добросусідства, спільної боротьби за суспільні ідеали, однак є й чимало сторінок, які не повинні служити нам прикладом. Це і перманентні війни правителів Галицько-Волинського князівства зі своїми сусідами; боротьба середини XIV ст., коли українські землі, знесилені під ударами монголо-татар стали об'єктом «освоєння» із Заходу; окрема тема – національно-визвольна боротьба українського народу проти польської шляхти (зокрема, як визначають сучасні українські історики, національна революція 1648–1676 рр.); оповите жорстокістю і полите кров'ю XVIII ст.; змагання за український чи польський Львів у 1918–1919 рр.; організація концтаборів для українців у Явожно і Березі Картузькій; так звана пацифікація українських сіл; трагедія

Волині у Другій світовій, що виллалась у десятки тисяч полеглих в кривавому протистоянні з обох боків; післявоєнна операція «Вісла»; довгий непростий шлях до теперішнього взаємного примирення і каяття. Однак історію не перепишеш.

Сьогодні, втілюючи в собі різнобічні, складні, часом суперечливі тенденції минулого, відкидає віджиле, наділяє перспективне інакшими якостями, породжуючи тим самим нові тенденції і явища, які закладають передумови майбутнього. Як зазначає М. Зюлковський, «співпраця з Україною є перевіркою обох країн на спроможність сприйняття тези про те, що історія не може бути єдиним критерієм взаємин з іншою державою. Після років нашої співпраці ми можемо сміливо твердити, що перед Польщею і Україною постає, насамперед, майбуття і сьогодні, а не минушина».

Нова геополітична розстановка «об'єднує» держави (які протягом століть поєднували переважно гноблення, суперечки та незгоди) у визначенні єдиного зовнішньополітичного курсу – інтеграції у європейські та євроатлантичні структури. Польща пережила різні етапи у стосунках з Україною. Рух позитивного інтересу до України, який з'явився у Польщі 1989 р., після приходу до влади демократичних сил сприяв створенню низки установ польсько-українського діалогу. Поляки першими визнали нашу незалежність. Потім Україну відкривала для себе польська еліта. Українсько-польські неурядові зустрічі, форуми, семінари, наукові конференції й мистецькі фестивалі останніх років вражають своєю кількістю. Всі ці зустрічі за участю польських і українських політиків, науковців, журналістів висвітлюють, як правило, близькість поглядів українських і польських еліт ледь не на всі проблеми (включно з найдискусійнішими – історичними). Але вони показують також, наскільки складним і тривалим є шлях від «декларації про наміри» до реальної співпраці.

Україна вдячна Польщі за теперішню міжнародну підтримку. Добросусідська позиція Варшави щодо Києва, виявлена 1995 р. при вступі України до Ради Європи, отримує своє продовження в підтримці польським керівництвом курсу на інтеграцію України до європейських структур. Вустами Президента А. Квасневського Польща зголосилася стати «адвокатом» України в Європі. Важливу роль у цьому відіграють активні контакти між державно-політичними елітами України і Польщі.

Свого часу висловлювалося побоювання, що відносини України і Польщі не витримають випробування Євросоюзу, оскільки «супе-

речливий і пасивний Київ просто перестане цікавити вже посправжньому європейську Варшаву». У протилежності цього ми переконалися під час активної особистої участі Президента Польщі у вирішенні політичної кризи в Україні у листопаді-грудні минулого року, а також солідарності мільйонів простих поляків з прагненням українців до свободи і демократичних цінностей. Це призвело до нової якості у спілкуванні наших народів. Імідж України в очах поляків поліпшується. Цьому, безперечно, сприяють і часті зустрічі наших Президентів, і парламентська співпраця, і урядові контакти.

Таким чином, українсько-польська взаємодія, як співробітництво двох націй, має цілком обґрунтовані підстави і практичні інтереси. Сучасному етапу українсько-польських взаємин притаманна інтеграція – об'єднання політико-економічних зусиль для здійснення євроінтеграційної стратегії. Тобто і Україна, і Польща бачать своє майбутнє виключно в «об'єднаній Європі».

Сьогодні і майбутнє України та Польщі подібні своїми умовами і стратегічною орієнтацією, а також можливістю і необхідністю використання досвіду останньої в практичному розв'язанні проблеми інтегрування нашої країни до європейських структур. Для України сьогодні Польща є «мостом», що веде в Європу. Наша країна уже ефективно просувається цим шляхом.

Тархова Н. Є.*

ВПЛИВ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕНТАЛІТЕТУ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРИ

Розвиток будь-якої нації, народу, суспільства, його складових частин проходить під впливом культури, яка увібрана свідомістю та діяльністю суб'єктів. У формуванні національної самосвідомості, національної ідентичності беруть участь як універсальні, так і суто національно-культурні елементи.

Для того, щоб зрозуміти політичну свідомість та політичну культуру українців і українського суспільства, треба звернути увагу на

* Асистент Національного авіаційного університету, м. Київ